

(א) [נקמן נט: עה.],
 (ב) [שס] א רש"י,
 (ג) [ומספחה ש"ד],
 (ד) כס"א: אצבע, (ו) כס"ב
 טקף: כמתלתו, (ז) געטיץ
 אמת ליגרו,]

תוספות רי"ד

הכן הדוא לשבח
 שיקדושי קדושי טעות
 כרפטי לית הלי כר"ש
 כפ"ב דקדושי. ואם
 זונה אפילו ברצון מותרת
 לבעלה שהרי היא לו
 כפונה ולא כאשתו
 שויתה (לשם) [נדקן]
 נשואין אינה כלום: ואפי'
 בנה מורכב על חפה
 מפאנת והולכת לה. פי'
 לא דוקא מפאנת אלא
 הרי היא מותרת לכל אדם
 אלא כט: אמר ר"י הני נשי
 דגבבו גבבי שרין לגביריהו
 ואפי' דמטמין להו מרא
 ונתמא ומשלחו להו כירא
 שמתמא יראה הוא דקא
 עבדין פי' כשלחמין להו
 מומיין ומושיטין להו
 חיים לירות שכבתיין
 ואולי מנפשייהו ודאי
 אסורין: ת"ר שבויה מלכות
 ה"ה כשבויה גבבי ולטיט
 אינן כשבוין והנניא
 איפכא א"ק כן במלכות
 אחשוורוש כן במלכות
 בן נצר גבבי אלטיט
 ל"ק הא כב"ג הא בלטיט
 דעלמא וב"ג הכא קרי
 היה מלך והוא קרי
 ליה לטיט אין גבי
 אחשוורוש ליטיט הוא
 גבי לטיט דעלמא מלך
 הוא. פי' שבויה מלכות הי'
 כן כשבוין בנו מלכות
 אחשוורוש שאנס הדיבה
 נשים למשכבו ואותן
 געמיס חן כשבויה שון
 אנוסין ומותרות לבעליהן
 שנסתמא לא נתרצו
 לו דמינר אמרה מלך
 גדול כזה לא ישימני
 גברת ולתאות יצרו תנאה
 מהכין והלכין אנוסה
 היא ושבויה ליטיט אין
 כשבויה דתני התם חן
 כמו בן נצר שהי' ליטיט
 ושלול ותגבר וכבש הדיבה
 יצירתו ומפני שכל היה
 מלך נכבד וחשוב ואשה
 שהי' אונס למשכבו סתמא
 דעתה שישכמנה בנדה
 ומסתמא היא מתרצת לו
 ואין דינה כשבויה והיא
 אסורה לבעלה ישראל
 ולגבי אחשוורוש קורא לבן
 נצר ליטיט שלא מלך
 כ"א בלטיט ומאי שבויה
 ליטיט ה"ה כשבוין אלו
 חן ליטיט דעלמא וחו'
 כשבויה אנוסין ומותרות
 לבעליהן: דסתמא לא
 נתרצית לו ואין חפצה
 להיות אשתו שבויה מלכות
 אינן כשבויה והוא
 נצר שמלך ואינו כשבוין
 דמסתמא היא נתרצית לו
 כדאמרו ולגבי ליטיט
 דעלמא שלא מלכו קרי
 לבן נצר מלך מפני שמלך:
 ובהניו אהדיין למדינתן
 פי' אוציאן מכית השבי
 ואשיכר לבית אביך כ"מ
 שהוא: אמר אבי אלמנה
 לבי' גרושה וחלוצה לבי'
 חייב לפדותה שאני קורא
 בה ואהדיין למדינתך פי'
 המורה ק"ל בפי' אלמנה
 נגזרת יש לה כתובה ותנאי
 כתובה היא דלמשקל
 ולמפקק איה אבלי תנאי
 כתובה דלמיקא קמה
 כגון מזוני ורפואה אמירן
 [ביבמות] ב' יש מותרות
 לית לה. ואשמעינן אבי

נערה שנתפתה פרק רביעי כתובות

ממורס ונטינה לישראל. אע"ג דאית לה כתובה ומנאי כתובה דלמשקל ומייסק לית לה תנאי כתובה דפרקונה דמעיקרא לא אשתעבד לה: **שאין אני קורא זה ואותבינך לאיננו.** שזהו תנאי כתובה לישראלית: **רצא אמר כו'.** בזמורת ונטינה כצ"י אצל בלמנה לכ"ג פליג עליה ואמר מעיקרא לא אשתעבד לכהנת ואהדיין למדינתך אלא מחמת שאסרה בשבייה עליו אצל לנאסרת מחמת דבר אחר לא נשתעבד דתנאי כתובה דישראל וכהן שזין אלא שהכין מתנה עמה שאפי' תאסר עליו מחמת שצייטה לא תפסיד כתובת פרקונה: **המדיר אם אשסו.** מליהנות לו: **פודה.** ואע"פ שסופו לגרשה מחמת או **נשצית ולנסוף הדירה.** [כלומר לא או אשסו] כשנשצית ולנסוף הדירה] או **אמר ר' אליעזר פודה ואע"ג דליכא למימר לא הדירה אלא להפטר מן הפדיון: מאי לאו צמדיר אשס כהן.** צכהן שהדיר את אשתו לאי צמדיר לאו אמר ר' אליעזר פודה שהרי אין אני קורא זה תנאי כתובת ישראל ואותבינך לי לאיננו אלא צכהן קיימין ומשום שאני קורא זה ואהדיין למדינתך קלאמר ר' אליעזר פודה ואע"ג דליאסור דבר אחר גרס לה [ליאסר עליו ואצ"י כרצי אליעזר ורצא כר' יהושע דלמר אינו פודה הואיל ואיסור דבר אחר גרס להן: **הכא צמאי עסקינן כו'.** כלומר לעולם רצי אליעזר ורצי יהושע לאו צבלוגמא דלצ"י ורצא פליגי ואי ליאסור דבר אחר של על ידי נדר אי נמי דכהנת ע"י נדר דכולי עלמא אי כצ"י אי כרצא אי הכא כגון שגדרה היא וקיים לה הוא שאמר יתקיים או פליגי וטעמא דרצי יהושע דקסבר היא נתנה אצבע זין שיניה וטעמא כלומר היא גרמה לעמלה לצטל תנאה שאין אני יכול לקרות לישראל ואותבינך לאיננו ור' אליעזר סבר הוא נתן אצבעו] זין שיניה לינשך שלם הפר לה: **מה לי הדירה ולנסוף נשצית.** הא לא הערים מידי שהרי היא התחילה ללא תנאי היא אלא דכ"ע כותמי קיימי וכן רצא מתרץ לטעמיה: **דהיינ צמא.** שהרי אני קורא זה זין צמתת התנאי שזין צמא קיימו ואהדיין למדינתך ואע"ג דליאסור דבר אחר גרס לה אהדיין למדינתך הו': **ממורס ונטינה לישראל אין חייב לפדותה.** שאין אני קורא זה לא צשעת התנאי ולא צסופו ואותבינך לי לאיננו: **מדיר אשס כהן נמי.** כן כשדיר את אשתו נמי שנתנה הלאשון ואהדיין למדינתך הוא ואפשר לו לחול צשעת התנאי ואפשר לו לקיימו צסופו חייב לפדותה דהיינו כאלמנה לכ"ג: **כי פליגי בישראל אשדיר אם אשסו.** שתנאו הראשון ואותבינך לאיננו היה ראוי לחול אצל צסופו אי אפשר לקיימו ר' אליעזר אצל צמא מעיקרא כו': **דיאנו חייב לפדותה.** אלמנה שאין אני קורא זה אהדיין למדינתך מחמת שציינה אלא **פליגי צמדיר זין אשס כהן.** דמעיקרא צשעת התנאי קרינן זיה ואהדיין מחמת שציינה וצסוף איכא איסור דבר אחר וכן צמדיר אשס ישראל מעיקרא קרינן זה ואותבינך לאיננו וצסוף לא קרינן זה הכי: **הכי זה צעל.** עד שלא מת נודע לו שנשצית וממייב צפרקונה צמייב: **חייב.** רצי חייב שהוא דודו אחי אצ"י [פסחים ז:]. **רצא אינו פודה.** דלא תקינו זה רבנן אלא חד פדיון:

נב. ממורת ונטינה לישראל אינו חייב לפדותה.

ממורת ונטינה לישראל אינו חייב לפדותה. וא"ת זין לאצ"י זין לרצא הא אמרינן צ"י יש מותרות [יבמות דף פה. ושם] אלמנה לכ"ג כו' ממורת ונטינה לישראל יש להן כתובה פירות וצללות ופירות היינו פרקונה דפרקונה תחת פירות ואור"י דהתם פי' צקונט' דיש להן פירות שאוכל הצעל משלהן אצל אם לא מלו לא פריק להו מדידיה אצל שניות דקמני התם דאין להם פירות אפי' מה שאכל הצעל לא יחזיר ולאמנה לכ"ג מפרש אצ"י דיש לה לגמרי דין פירות שחייב לפדותה אצל רצא מפרש פירות ממש כמו שאכל ואותן פירות עצמן לא יתן הצעל לאי"כ נשצית דאי אפילו לא נשצית אי"כ היתה נשכרת וכל הנשים היו רוצות צקן שלא יפדו ויהיו הפירות שלהן אע"ג דלמר לעיל דפרקונה עדיף לה טפי מפירות: **בגון שנדרה היא וקיים לה הוא.** טפי הוה ליה למימר דפליגי דמר אזיל צמר מעיקרא ומר אזיל צמר צסוף כדמסיק לקמן אלא דניחא ליה לאוקומי פלוגמיהו צנומן אצבע זין שיניה דלשכחן דפליגי זה תנאי צפרק המדיר [נקמן דף עה. ושם]: **ודרין מבקשין ממנה עד עשרה ברמיה פעם ראשונה פודה.** וא"ת והא דצעי צ"י השולח [גיטין דף מה. ושם] אהא דמתן אין פודין את השבוין יותר מכדי דמיהן מפני מיקון העולם אי משום דוחקא דליצורא הוא לו משום דלא ליגרו זהו טפי תפשוט מהכא דמשום דוחקא דליצורא דקמני פודה עד עשרה צדמיה וי"ל דאפי' לטעמא דלא ליגרו ולימו טפי לא תקינו שלא יוכל לפדות אדם את עצמו יותר מכדי דמיו שהרי עור צעד עור וכל אשר לאיש יתן צעד נפשו [איוב ג] והכא אשמו כגופו והא דצעי התם למיפשת מהא דלוי פרקיה לצרמיה עד תליסר אלפי דינרי היינו משום שאין צמו כגופו: **רצא אינו פודה.** פי' צקונטרס דלא תקינו רבנן אלא חד פדיון משמע ממוך פירושו דאש נשצית פעם שנית דאינו פודה כלל אפילו צדמיה וקשה לדלעל [דף מו:]: **דפירות ופרקון מזוני יותר מכתובה לפדותה לפי שאלו אינם אלא פעם אחת כל ימיה אצל פירות ופרקון אפטר להיות כמה פעמים וי"ל לפירושו דלדרכה פירות ופרקון אינו מזוי אצל קצורה חשיצא מזוי לפי שהנשים ממהרות למות מן האנשים כדלמר צירושלמי וכן כתובה מזוי הוא ור"ח פירש דרצא אינו פודה יותר מכדי דמיה אצל כדי דמיה פודה ונטינה לרצא צ"ד דא"ל לרבנן נמי מיקשי פרקון לרצא שני אע"ג דכדי דמיה יותר על כתובתה וצרימא אחרת משמע דאין פודה יותר על כתובתה ויטערך לשנויי תרי קולי אית להו צפרקון שני ומשמע דלא צריך לשנויי הכי אלא לרצא צ"י:**

עין משפט נר מצוה

צב א מ"י פי"ד מהל' אשות הלכה כד עשין ממ טושי"ע אה"ע ס' עת סעף ו [ז]:
צד ב ג מ"י שם הלכה כל טושי"ע שם סעף ה':
צה ד מ"י פי"ז מהל' אשות הלכה כד סמג שם טושי"ע י"ד ס' רלה סעף ג וטור אה"ע ס' עב:
צו ה מ"י פי"ח שם הלכה ה' סמג לאוין פא טושי"ע אה"ע ס' עח סעף ח:
צז ו מ"י פי"ח שם הלכה ז' טור וני"י י"ד ס' רנב וטושי"ע אה"ע ס' עח סעף ג צב"ה:

תוספות רי"ד (המשך)

פסלה ל"י [נדעל פסול שהיא פסולה ליה] מחמת שהיא שלא מחמת שבייה לא מתנה בהיה למיפקה הלכך אלמנה לכ"ג גרשה וחלוצה לכהן הדיות ממורת ונטינה לישראל מחמת ד"א הוא פטור. וק"ל הלכה כר"ב: תניא המדיר את אשתו. פי' הדירה ואסורה עליו בהנאה ואח"כ נשבות פי' שא"י להתזירה לו לאשה מפני נדרו ר"א אומר פודה אותה ונותן לה גט וכתובתה ר"י אומר גט זה כתובתה ואינו פודה ואוקי פלוגתא הכי. באלמנה לכ"ג גרשה וחלוצה לכהן הדיות ממורת ונטינה לישראל כ"ע לא פליגי דאינו חייב לפדותה. פי' שאיננו פודין ד"א גורם לה כדאמרו בן פליגי במדיר שהוא גרם האיסור ופליגי בין באשת כהן בין באשת ישראל דר"א סבר בתר מעיקרא אולי. כדנסבא וכתב לה תנאה ואו הות שריא ליה אפי' דהשתא בשעת פדיון היא אסורה לו כיון שהוא גרם לאיסור הזה שיבא חייב לפדותה ור"א כצ"י ס' ר"י ס' אפי' שיהא גורם לאיסור בתר שהוא אולי: ודחינו בשעת פדיון. ולא מיכביא באשת ישראל שאינו יכול לקיים ואותבינך לי לאיננו שהרי סופו להוציאה משום הנדר פטור. פי' לאיסור ד"א גורם. אלא אפי' באשת כהן דצ"י למיקא תנאי היינו ואהדיין למדינתך פטור משום דס"ל כר"ב והלכתא כר"י: נשבות חייב לפדותה. ת"ר נשבות בחיי בעלה ואח"כ מת בעלה הכיר בה בעלה. פי' גורם לבעלה עד שלא מת ויורשים חייבים לפדותה ששכר נתחייב בעלה לפדותה ונשתעבדו לו כנסיו בפרקונה. לא הכיר בה בעלה אין היורשים חייבים לפדותה ואין אני קורא בה ואותבינך לי לאיננו שהרי מת: לו סבר למיעבד עובדא כי הא מתני'. פי' שאם הכיר בה בעלה היורשים חייבים לפדותה. א"ל רב הכי אמר חביבי פי' רבי חייא שהוא דודו כלומר אחי אביו לית הלי' כי הא מתני' אלא כי מיתת בעלה אין היורשים חייבים לפדותה. ולא עד אלא אפילו נשבות בחיי בעלה ואח"כ מת בעלה אין חייבים לפדותה שאין שכימה נקראת ולא אשה וכתביב ויבמה וכ"ש אם היא פסולה שאינו רשאי ליקח אותה לאשה שאין חייב לפדותה ואפילו אם היתה אשת כהן דהל' כר"ב שכל שבשארל אינו פודה כהן נמי אינו פודה. וכו'ן שאין חייבים לפדותה ממילא אין להם פירות לא ליבם ולא ליורשים: ת"ר נשבות והיו מבקשים ממנו עד עשרה ברמיה פעם ראשונה פודה. פי' שחובה הוא המוטל עליו שכך כותב לה בכתובתה מאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה.

אני קורא בה ואותבינך לי לאיננו פי' שאעפ"י שהיבם מיבמה לא איקרי לי לאננו שיבמה נקראת ולא אשה והא דכתביב ולקחה לו לאשה לדרשה [אתא] שיגרשה בגט ומחזירה ככל אשה דעלמא אבל יבמתו נקראת וכתביב ויבמה וכ"ש אם היא פסולה שאינו רשאי ליקח אותה לאשה שאין חייב לפדותה ואפילו אם היתה אשת כהן דהל' כר"ב שכל שבשארל אינו פודה כהן נמי אינו פודה. וכו'ן שאין חייבים לפדותה ממילא אין להם פירות לא ליבם ולא ליורשים: ת"ר נשבות והיו מבקשים ממנו עד עשרה ברמיה פעם ראשונה פודה. פי' שחובה הוא המוטל עליו שכך כותב לה בכתובתה מאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה.